

საქართველო მოკლე მიმოხილვა

საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის სისტემის მართვა

დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი (შემდგომში - დკსჯ ცენტრი) არის საქართველოს შრომის, სოციალური დაცვისა და ჯანმრთელობის სამინისტროს სახელმწიფო კონტროლს დაქვემდებარებული საჯარო სამართლის იურიდიული პირი, რომელიც შექმნა 2007 წელს საზოგადოებრივი ჯანდაცვის დეპარტამენტისა და დაავადებათა კონტროლისა და სამედიცინო სტატისტიკის ეროვნული ცენტრისა და შერწყმის შედეგად. ცენტრი პასუხისმგებელია მთლიანი მოსახლეობის საზოგადოებრივ ჯანმრთელობაზე, რომელიც მოიცავს ქვეყანის მასშტაბით ეპიდ. სიტუაციის უსაფრთხოებასა და მონიტორინგს, იმუნიზაციას, ეპიდზედამხედველობას, დაავადებათა პრევენციასა და საზოგადოებრივი ჯანდაცვის სფეროში საგანგებო სიტუაციებზე დროულ რეაგირებას, ჯანმრთელობის ხელშეწყობას, საინფორმაციო მხარდაჭერას, გარემოს მავნე ფაქტორებისა და ქცევითი რისკ-ფაქტორების პრევენციას, გამოყენებითი და ფუნდამენტალური ბიოსამედიცინო სამეცნიერო ლაბორატორიული კვლევების განხორციელებას, საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ლაბორატორიული სისტემის განვითარებას და "ერთიანი ჯანმრთელობის" ფარგლებში სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან ერთად კოორდინაციას უწევს საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ლაბორატორიულ მომსახურებას.

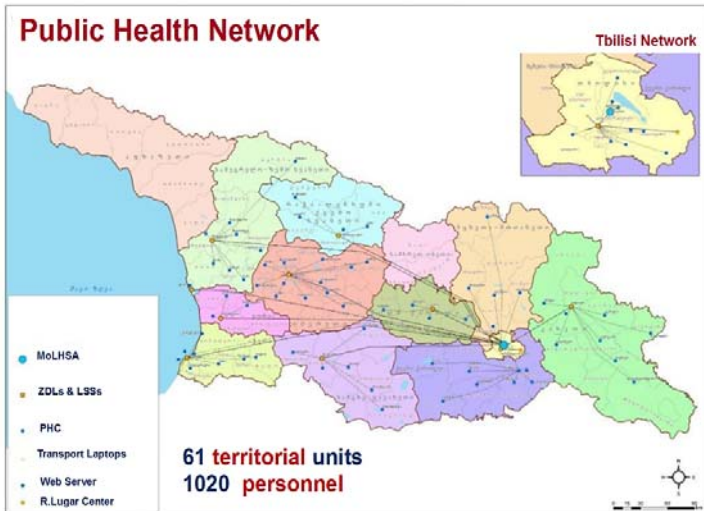
საზოგადოებრივი ჯანდაცვის სისტემა საქართველოში წარმოდგენილია შემდეგი სტრუქტურული ერთეულებით:

- დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი
- დკსჯეც 9 რეგიონალური ლაბორატორია
- 61 მუნიციპალური სჯ ცენტრი.

პირველი ორი სტრუქტურა მჭიდრო ურთიერთკავშირშია და მათი მუშაობა კოორდინირდება დკსჯ ცენტრის მიერ, მუნიციპალური ცენტრები ექვემდებარებიან ადგილობრივ თვითმმართველობებს; დკსჯ ცენტრი უფინანსებს მათ გარკვეულ პროგრამებს (მაგ: ეპიდზედამხედველობას, ეპიდაფეთქებების კვლევას და ა.შ).

ადგილობრივი სჯ ცენტრების მთავარ ამოცანას წარმოადგენს სახელმწიფო საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის პროგრამების ხელშეწყობით კონკრეტული მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის საზოგადოებრივ ჯანმრთელობაზე ზრუნვა და დაავადებათა პრევენცია, ადგილობრივ პირველადი ჯანდაცვის ცენტრებთან (პჯდ) და

სხვა სამედიცინო დაწესებულებებთან (ჰოსპიტლები, სამედიცინო ცენტრები, სადიაგნოსტიკო ლაბორატორიები, სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციები) მჭიდრო თანამშრომლობით.

ადგლობრივ პუბ-ებთან ურთიერთთანამშრომლობით მუნიციპალური სჯ ცენტრების მიერ ხორციელდება:

- იმუნიზაციის სახელმწიფო პროგრამა
- გადამდები და არაგადამდები დაავადებების ეპიდემიოლოგია და კონტროლი
- ანგარიშგება/შეტყობინებას დაქვემდებარებულ დაავადებებზე დროული რეაგირება და მონაცემთა მართვა
- ტუბ პაციენტების პირველადი გამოვლენა და მათი რეფერალი ტუბ-კაბინეტებში, მონიტორინგი, დიაგნოსტიკური პაციენტებისათვის ტუბ.საწინააღმდეგო პრეპარატების მიწოდება, ზედამხედველობა;
- მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე პრევენციული ჯანდაცვის ღონისძიებების დაგეგმვა-ჩატარება
- C ჰეპატიტის სახელმწიფო პროგრამაში მონაწილეობა, ანგარიშგება

დსჯ ცენტრის საზ. ჯანდაცვის რეგიონული მართვის დეპარტამენტს მნიშვნელოვან როლი აკისრია თვითმმართველი ქალაქებისა და რაიონების ადგილობრივი მუნიციპალური საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ცენტრების (61) სახელმწიფო პროგრამათა მოთხოვნების თანახმად საქმიანობის კოორდინაციაში, რაც მიზნად ისახავს საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის სფეროში არსებული ვალდებულებების შესრულებას.

საკვანძო საკითხები

“საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ” საქართველოს კანონი დამტკიცდა 2007 წელს. საქართველოში ინფექციის კონტროლის გაუმჯობესების მიზნით უკანასკნელი 5 წლის განმავლობაში მიღებულ იქნა რამდენიმე საკანონმდებლო აქტი. მათ შორის სამედიცინო საქმიანობისათვის ლიცენზიების და ნებართვების გაცემის წესებისა და პირობების შესახებ; სამედიცინო და პროფილაქტიკური დეზინფექციის მომსახურების გაუმჯობესებისათვის; სამედიცინო ნარჩენების შეგროვების, შენახვის და გაუვნებელყოფის; ბიოლოგიურ კათოგენებთან მუშაობის სანიტარული ნორმების; ნოზოკომიური ინფექციების ზედამხედველობის, პრევენციისა და კონტროლის, ტრანსფუზიოლოგიის, საზოგადოებრივი მნიშვნელობის დაწესებულებებში ესთეტიკური და კოსმეტიკური პროცედურების წარმოებისას ინფექციების პრევენციისა და კონტროლის სანიტარული ნორმების, სამედიცინო, საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის და საზოგადოებრივი მნიშვნელობის დაწესებულებებში დეზინფექციისა და სტერილიზაციის ნორმების დამტკიცების შესახებ და ა.შ. საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 11 იანვრის

#29 განკარგულება „ანტიმკრობული რეზისტენტობის საწინააღმდეგო 2017-2020 წლების ეროვნული სტრატეგიის დამტკიცების შესახებ“.

2017 წლის 8-10 მაისს საზოგადოებრივი ჯანდაცვის საკითხებთან დაკავშირებით საქართველოში იმყოფებოდა ჯანმრთელობის ევროპის რეგიონალური ბიუროს ექსპერტთა მისია. მისიის ამოცანას წარმოადგენდა საქართველოში არსებული საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის სერვისების გაცნობა და შეფასება, საქართველოში საზოგადოებრივი ჯანდაცვის სისტემის გრძელვადიანი განვითარების შესახებ დისკუსიის მხარდაჭრა და შორსმომავალი ხედვის შემუშავება და საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მომსახურებებისა და შესაძლებლობების გაუმჯობესებისათვის ინტეგრირებული გადაწყვეტილებების მიღება. კერძოდ, მისიის მიზანი იყო საზოგადოებრივი ჯანდაცვის სფეროში დასაქმებული ადამიანური რესურსების, მათ შორის - საზოგადოებრივი ჯანდაცვის სპეციალისტთა განათლების შეფასება; მუნიციპალიტეტის დონეზე ეროვნული სტრატეგიებისა და პროგრამების სრულყოფილად განხორციელებისათვის საჭირო გზებისა და საშუალებების მოძიება; საზოგადოებრივი ჯანდაცვის კანონმდებლობის შესაბამისობისა და დანერგვის უზრუნველსაყოფად შესაბამისი ინსტიტუციების, პროცედურების და მექანიზმების იდენტიფიცირება და ა.შ.

ექსპერტთა მისიამ მოიცვა მრავალი საკითხი: შეისწავლა საქართველოში საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის სისტემის მოწყობა და მისი ფუნქციონირების პრინციპები, გაეცნო საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის სფეროში კანონმდებლობის შემუშავების მექანიზმებსა და პროცედურებს, განიხილა ადამიანური რესურსების განვითარების საკითხები და ა.შ. და განისაზღვრა რეკომენდაციები შემდგომი შესაძლო ნაბიჯებისათვის: შემოთავაზებულ იქნა პარადიგმის გადანაცვლება პრევენციისა და ჯანმრთელობის ხელშეწყობისაკენ,

ჯანმრთელობის დაცვის ყველა საფეხურზე. ანგარიშგების მყარი სტრუქტურებისა და საკანონმდებლო მანდატის შემუშავება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის უკეთესი გამოსავლებისთვის (სამთავრობო, ფინანსური და საკანონმდებლო), მულტისექტორული ხელმძღვანელობა და დაინტერესებულ მხარეთა ჩართულობა საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შედეგების გაუმჯობესებისათვის, საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მუშაკთა კომპეტენციის ამაღლება, დაფინანსების არსებული მექანიზმების განხილვა, საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის თანამედროვე სისტემის შესწავლა რომელსაც ადგილობრივ დონეზე საკმარისი უფლებამოსილება გააჩნია, და შესაბამისად - გაცნობითი ტურის ორგანიზება (საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის მართვის, ფინანსებისა და კანონმდებლობის შესწავლის მიზნით) ისეთ ქვეყანაში, რომელშიც ასეთი სახის სისტემა ფუნქციონირებს - კარგ დასაწყისად ჩაითვალა.

უახლესი მიღწევები

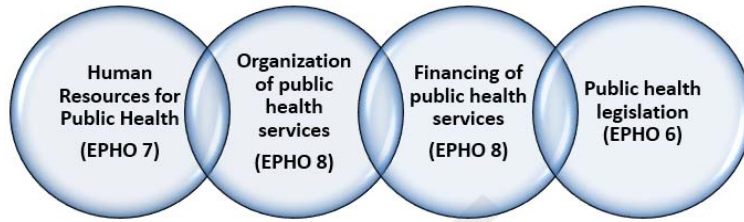
ადგილობრივი მოსახლეობის საჭიროებების გათვალისწინებით, შემუშავდა შესაძლო მუნიციპალური პროგრამების ნუსხა. ახალი მოთხოვნების შესაბამისად, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის #01-163/ო (20.07.2017) ბრძანებით დამტკიცდა „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის ეროვნული რეკომენდაცია (გაიდლაინი) საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მუნიციპალური სამსახურების ფუნქციონირების შესახებ“.

ბრძნებით განისაზღვრა მუნიციპალური სჯ. ცენტრებისათვის დელეგირებული ფუნქციები: საგანმანათლებლო და სხვა საზოგადოებრივი მნიშვნელობის დაწესებულებებში (სილამაზის და კოსმეტიკური სალონები ჩათვლით) სანიტარიული და ჰიგიენური ნორმების დაცვის ზედამხედველობა; ინფექციური კონტროლის მიზნით პრევენციული და სხვა აუცილებელი ღონისძიებების გატარება; პროფილაქტიკური აცრების ეროვნული კალენდრით განსაზღვრული იმუნოპროფილაქტიკისათვის ვაქცინებისა და სახარჯი მასალის მიღების, შენახვისა და განაწილების უზრუნველყოფა სამედიცინო მომსახურების მიმწოდებლებისათვის, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის ბრძანების თანახმად; ეპიდზედამხედველობისა და პირველადი ეპიდკვლევის განხორციელება მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, საგანგებო სიტუაციებში პრევენციული და ეპიდემიოლოგიური კონტროლის ღონისძიებების გატარება და ა.შ.

ეროვნული რეკომენდაციის (გაიდლაინის) მიხედვით, მუნიციპალურ ბიუჯეტებში განსაზღვრულია თანხები ადგილობრივი /მუნიციპალური პროგრამების შემუშავებისა და განხორციელებისათვის, რომელთა შინაარსი და საჭიროება უნდა გამომდინარეობდეს კონკრეტული სამოქმედო არეალის ეპიდსიტუაციის ანალიზიდან. ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამებთან ერთად მუნიციპალური პროგრამები და პროგრამული ღონისძიებები უნდა ემსახურობდეს ადგილობრივი მოსახლეობის ჯანმრთელობის შენარჩუნება - გაუმჯობესების მიზანს და მათი შემუშავება უნდა ეფუძნებოდეს ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის ევროპის რეგიონული ბიუროს მიერ რეკომენდირებულ საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის 10 ძირითად ოპერატიულ ფუნქციას (EPHO 1-10).

განისაზღვრა შესაძლო მუნიციპალური პროგრამების ჩამონათვალი: თამბაქოს მოხმარების, ჯანმრთელობისათვის მავნე სხვა ჩვევებისა და არაინფექციური დაავადებების გამომწვევი რისკ-ფაქტორების (ალკოჰოლი, ნარკომანია და ა.შ.) დადგენა და პროფილაქტიკა; ბავშვთა ჯანსაღი განვითარების ხელშეწყობა (ფსიქიკური ჯანმრთელობის დარღვევების პრევენცია); მოზარდების სამედიცინო-პროფილაქტიკური განათლება; გადამდები და/ან არაგადამდები დაავადებების გამომწვევი რისკ-ფაქტორების იდენტიფიცირება; სისხლის-მიმოქცევის სისტემის დაავადებათა პრევენცია ოჯახის პირობებში; სკოლამდელი და სასკოლო ასაკის ბავშვთა ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესწავლა/სკრინინგი (კელმინთოზი, ფიზიკური განვითარება და ა.შ.); მოსახლეობის ინფორმირებულობის ამაღლება ჯანსაღი კვების და ფიზიკური აქტივობის შესახებ, იოდისა და სხვა მიკროელემენტების დეფიციტის, იმუნოზაციის, ოჯახის დაგეგმვის მეთოდების, სგდ-ის, ადრეული ქორწინებისა და მისი შესაძლო გართულებების, სოციალურად საშიში დაავადებების შესახებ; მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე დასაქმებული სამედიცინო პერსონალის ცოდნის დონის ამაღლება მათ მიერ წარმოებული სავალდებულო სამედიცინო-სტატისტიკური ინფორმაციის ხარისხის გაუმჯობესების მიზნით, საზოგადოებრივი მნიშვნელობის ობიექტებში დასაქმებულთა ინფორმირება (სწავლება) სავალდებულო სანიტარული წესების ნორმების დაცვის შესახებ.

საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის სისტემის შემდგომი განვითარების კონცეფცია შემუშავებულია EPHO 1-10-ზე დაყრდნობით. 2017 წლის 30-31 იანვარს საქართველომ მონაწილეობა მიიღო ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის ევროპის რეგიონული ოფისის მიერ ორგანიზებულ "ევროპაში საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესაძლებლობებისა და სერვისების გაძლიერების მიზნით პარტნიორთა კოალიციის ექსპერტთა შეხვედრაში, სადაც წარმოადგენილ იქნა საქართველოში ჯანმრთელობის სისტემის განვითარებისთვის დაგეგმილი ღონისძიებების ჩარჩო, რომელიც ითვალისწინებს ქვეყანაში ჯანდაცვის მომსახურების თანმიმდევრულ და კოორდინირებულ გაძლიერებას, ფოკუსირებულს ოთხ ძირითად ფუნქციაზე - საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ადამიანური და ფინანსური რესურსები, საზოგადოებრივი ჯანდაცვის სერვისების ორგანიზაცია და მართვა, საზოგადოებრივი ჯანდაცვის კანონმდებლობაზე.

წყარო: WHO EURO

გამოწვევები და მომავალი ნაბიჯები

მსოფლიო და ევროპულ გამოცდილებაზე დაყრდნობით დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ერთიანი, ეფექტური და კოორდინირებული სისტემის დანერგვა საქართველოში:

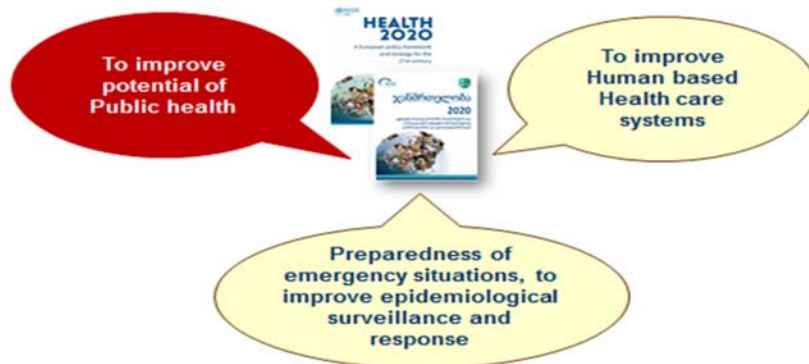
- EPHO 1–4 ფუნქციების მიხედვით თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის საქმიანობის გასაუმჯობესებლად, მულტიდისციპლინარული და მულტისექტორული პერსპექტივების ჭრილში, მონიტორინგისა და შეფასების ხარისხის ამაღლებით;
- საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის განხილვა და დამტკიცება პროცესში მონაწილე ყველა მხარისა და გადაწყვეტილების მიმღები პირების მონაწილეობით;
- რეგიონული და რაიონული საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ცენტრების ინფრასტრუქტურული მოწყობის სტრატეგიის შემუშავება;
- ჯანმოსთან, სახელისუფლებო სტრუქტურებთან, პარლამენტთან და საერთაშორისო პარტნიორებთან ერთობლივად საკანონმდებლო ბაზის გადახედვა / სრულყოფა; ერთიანი პოლიტიკის გატარების მიზნით ევროკავშირის კანონმდებლობასთან და სხვა საერთაშორისო სტანდარტებთან ჰარმონიზება;
- საზოგადოებრივი ჯანდაცვის სერვისების ორგანიზებისა და მართვის ეფექტურობისა და ეფექტიანობის გაზრდა;
- საზ. ჯანდაცვის სპეციალისტების მაკოორდინირებელი როლის გაზრდა ადგილობრივი ჯანდაცვითი პრობლემების მოგვარებაში;
- საზოგადოებრივ ჯანდაცვაში დასაქმებული ადამიანური რესურსის, როგორც პროფესიის, აღიარება მოქმედი კანონმდებლობის ფარგლებში; საზ. ჯანდაცვის სპეციალისტების მზადების, უწყვეტი განათლებისა და პროფესიული განვითარების მდგრადი სისტემის ჩამოყალიბება;
- რეგიონული ლაბორატორიული ქსელის მდგრადობის გაზრდა კომერციული კვლევების არეალის გაფართოების გზით;
- საზ. ჯანდაცვის პროგრამების მეტი ინტეგრირება პირველადი ჯანდაცვის პროგრამებში; პრევენციული ღონისძიებების მეტად ინტეგრირება საყოველთაო ჯანდაცვისა და კერძო სადაზღვევეო პაკეტებში.

საზოგადოებრივი ჯანდაცვის კუთხით არსებული საჭიროებების დაკმაყოფილების მიზნით, ჯანმოს კონტრიბუცია შესაძლებელია გამოიყოფილ იქნას შემდეგი სფეროებისა და შესაბამისი ქმედებებისათვის:

- საზოგადოებრივი ჯანდაცვის პროფესიონალთა ძირითადი კომპეტენციების (ნუსხის) განსაზღვრა - საზოგადოებრივ ჯანდაცვაში დასაქმებული შრომითი რესურსების პროფესიონალიზმის დონის შეფასება;
- საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მუშაკთა უწყვეტი პროფესიული განვითარების კურიკულუმის (მოკლევადიანი კურსის) შემუშავება; საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მუშაკთა პროფესიონალიზაციის გზამკვლევის, თემატური შემთხვევების/ქეისების კრებულის შემუშავება;

- ლიცენზირებისა და აკრედიტაციის სისტემების შემუშავება; საზოგადოებრივი ჯანდაცვის შრომითი რესურსების განვითარების გეგმის ნიმუშის შემუშავება;
- სამუშაო შეხვედრების ორგანიზება საზოგადოებრივი ჯანდაცვის შესაძლებლობების განვითარების საკითხებზე;
- საზოგადოებრივი ჯანდაცვის კანონმდებლობის გადახედვა, ნაკლოვანებების გამოვლენისა და იმის დასადგენად, თუ რამდენად შეესაბამება ეროვნული კანონმდებლობა საზოგადოებრივი ჯანდაცვის 10 ძირითად ოპერატიულ (10 EPHOs) ფუნქციას. ამ სფეროში არსებული საუკეთესო პრაქტიკის შესწავლა;
- საკანონმდებლო ჩარჩოების განხილვა და შედარება, საზოგადოებრივი ჯანდაცვის განსხვავებული სტრუქტურების მქონე ქვეყნების მეთოდოლოგიის ტესტირება.

„Health - 2020“

წყარო: WHO EURO

საქართველოს შრომის,
ჯანმრთელობისა და
სოციალური დაცვის
სამინისტრო

დაავადებათა კონტროლისა და
საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის
ეროვნული ცენტრი

საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური
დაცვის სამინისტრო
საქართველო, თბილისი 0119. ავ. წერეთლის გამზ. #144
www.moh.gov.ge

დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი
ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი
საქართველო, თბილისი 0177. 9, მ. ასათიანის ქ. #9
www.ncdc.ge